

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ЛИТВИ У СКЛАДІ ЄС: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Досвід країн Балтії перебування у статусі члена Європейського Союзу налічує більше десяти років, упродовж яких відносини держав з інституціями ЄС мали різне забарвлення. На сьогодні Литовська Республіка є найбільшим «адвокатом» України у її євроінтеграційних прагненнях перед європейською спільнотою. З огляду на те, що політична складова зовнішньої політики Литви за кордонами ЄС є однією з визначальних у її відносинах з Брюсселем, аналіз формування зовнішньополітичної діяльності Литви є потенційно практичним для України після набуття членства.

Ключові слова: Литовська Республіка; зовнішня політика; членство в Європейському Союзі; розвиток міжнародних відносин; двосторонні відносини.

Постановка проблеми. Зовнішня політика Литовської Республіки після відновлення незалежності істотно змінювалася у два етапи – до та після набуття членства в Європейському Союзі. Литва у своїй зовнішній діяльності відрізнялася від інших пострадянських країн доволі сталим розвитком двосторонніх відносин з країнами Європейського Союзу, Європейським Союзом та Сполученими Штатами Америки. З огляду на те, що зовнішню політику Литви визначає глава держави, суб'єктивний фактор відігравав значну роль у досягненні її загальнонаціональних цілей. Щодо зовнішньополітичного курсу Литви, в наукових колах використовується термін «прагматична політика» [3 с. 20, 70]. Як сформувався такий підхід до зовнішньополітичної діяльності, завдяки якому Литовська Республіка стала однією з держав Європейського Союзу, роль якої у вирішенні ряду питань з країнами східної Європи набуло суттєвого значення, є проблемою статті.

Метою статті є виявлення факторів, які впливали на формування зовнішньої політики Литви як нового члена Європейського Союзу, та визначити можливість їх врахування Україною в майбутньому при формуванні окремих аспектів зовнішньої політики після набуття членства в ЄС.

Ступінь наукової розробки проблеми та виділення раніше невирішених частин проблеми. Причини, які впливали на формування зовнішньополітичних векторів Литовської Республіки, в основному, розглядалися литовськими дослідниками. Особливу увагу заслуговують дослідження Максїмаса Мілти, Лінаса Кожали, Віліуса Іванаускаса, Міндаугаса Юркініса, Юстїни Даускайте. У 2006 році Вільнюським університетом було започатковано неурядову організацію «Центр вивчення Східної Європи», метою діяльності якої є дослідження розвитку східного вектору зовнішньої політики Литви. В Україні досліджувалися українсько-литовські відносини у контексті двостороннього співробітництва (роботи І. Турянці, С. Біло-

ножко), проте не окремо, а в рамках програми «Східне партнерство».

Виклад основного матеріалу. З огляду на те, що у 2014 році керівництво України рішуче визначилося з основним вектором зовнішньої політики держави – євроінтеграцією, стало можливим стверджувати про новий відлік розвитку політичного курсу країни.

З 15 країн, які здобули незалежність після розпаду СРСР, Україна може стати четвертою, яка набуде членства в Європейському Союзі. Але слід врахувати той факт, що попри складнощі, які сьогодні виникають в управлінні державою, щоб досягти критеріїв «гідного» кандидата на членство в Європейському Союзі, після вступу в ЄС складнощі набудуть іншої форми: потрібно буде докладати чималих зусиль політичній еліті, щоб з «голосом» України рахувалися всі інші союзні держави, вивчати практику роботи в інституціях Європейського Союзу. Для України прикладом того, як пострадянська країна ставала повноцінним гравцем на міжнародній арені та всередині ЄС є Литовська Республіка. З-поміж трьох балтійських країн, які набули членства в Європейському Союзі, Литва найбільше зосереджувала і продовжує зосереджувати свою зовнішню політику на виконанні частини загальносоюзних цілей, закріплених в програмі ЄС «Східне партнерство»[1]. А саме: добросусідство та нарощування співробітництва зі східними європейськими країнами з метою розвитку та зміцнення безпеки та демократії, процвітання та стабільності, які б дозволили наблизити країни-кандидати до підписання угод про асоціацію та набуття членства в ЄС. Такий загальний постулат щодо зовнішньої політики Литви на сьогодні не піддається сумнівам (особливо щодо України), проте за період з 2004 року, з початку членства в ЄС, країна змінила трьох президентів, які за Конституцією Литви мають право визначати зовнішню політику країни, котра базувалася на різних підходах в її реалізації [5].

Фактично, існувало всього дві концепції зовнішньої політики Литви з 2004 року: концепція президента Литви Валдаса Адамкуса (1998–2003 рр., 2004–2009 рр.) та концепція президента Далі Грибаускайте (2009 р. – дотепер) [2, с. 52]. Концепція президента В. Адамкуса включала в себе основну мету – зробити Литовську Республіку регіональним лідером серед країн Східної Європи, ціль президента Д. Грибаускайте – досягнення Литовською Республікою статусу «країни з розумною державною стратегією» [2, с. 44]. Концепція зовнішньої політики третього президента Роланда Паксаса (лютий 2003–квітень 2004 рр.) не існує як така через процедуру імпичменту, що розпочалася щодо нього зі впливом шести місяців після перемоги на президентських виборах. Показово, що процедуру імпичменту було застосовано за всіма правилами демократичного процесу: відкритість, залучення громадськості, оприлюднення бази обвинувачувальних доказів, надання можливості захисту обвинуваченому, поіменне голосування в парламенті Литви за передачу справи на розгляд Конституційним Судом Литовської Республіки. Усунення від влади президента через процедуру імпичменту було безпрецедентним для ЄС. Такий негативний період державотворення, хоч і призвів до втрати Литвою авторитету перед офіційним Брюсселем, вважається яскравим прикладом досягнення прозорості дій влади та демократії, укріплення довіри громадянського суспільства до державних органів влади [7, с. 8].

У реалізації своїх концепцій лідери держави спиралися на власний професійний досвід, особисті робочі контакти найвищого рівня та геополітичну ситуацію, в якій їм довелося керувати країною.

Незважаючи на відмінності в підходах президентів Литви та їх політичних партій у досягненні зовнішньополітичних цілей, основні євроінтеграційні та євроатлантичні вектори були незмінними: парламентські сили Литви досягали консенсусу з питань політичного та безпекового спектрів розвитку держави, укладаючи окремі політичні угоди. Така практика почалася з 1993 року: після гучної дискусії у сеймі (литовський парламент) щодо проблем з визначення зовнішньополітичного курсу країни, політичні партії вперше дійшли консенсусу у важливості вступу Литви у НАТО та підписали політичну угоду. Нещодавно Надзвичайний та Повноважний Посол Литви в Україні Марюс Януконіс зазначив, що українським парламентським силам було би корисно використати досвід литовського сейму у частині досягнення внутрішньопарламентської згоди щодо втілення реформ у вигляді угоди, яка б містила основні цілі державного розвитку та їх не могла б змінити чи піддати критиці жодна наступна провладна сила [6].

Президент В. Адамкус, як американський литовець, мав тісні стосунки з тодішніми президентами Польщі А. Квасневським та Л. Качинським, Президентом США Дж. Бушем-молодшим. А від так свої кроки узгоджував з останнім, навіть після входження Литви в ЄС, тобто попри появу іншого обов'язкового узгоджувального центру – Брюсселю [3, с. 60]. Політика президента В. Адамкуса корелювалася з політикою президента Дж.Буша-молодшого щодо зміцнення безпеки в регіоні, в тому числі через підтримку плану США щодо

розміщення систем протиракетної оборони в Європі (Польщі та Чехії). Такі зв'язки були ключовими елементами того, що політична постать президента В. Адамкуса відіграла активну роль в регіоні.

Набуття членства у НАТО надало Литві можливість бути залученою до спільних дій з двома найвпливовішими гравцями альянсу – ЄС та Сполученими Штатами. За президенства В. Адамкуса США визначили його ключовим партнером у відносинах з Україною та Грузією, які мали євроатлантичні прагнення, тоді як ЄС такі наміри не підтримував, а отже активність лідера Литви була неприйнятною.

Через «неузгодженість» дій у зовнішній політиці з центром прийняття загальносоюзних рішень – Брюсселем, Литовська Республіка була політично ізольована керівництвом ЄС з 2004 по 2009 рік. Литва в особі президента В. Адамкуса давала оцінку політичним подіям в країнах Східної Європи раніше за керівництво ЄС. Помаранчева революція 2004 року в Україні стала визначальною подією для початку зовнішньої політики Литви за кордонами Європейського Союзу, а саме у Східній Європі, та напружених відносин Брюсселя та Литовської Республіки. Під час політичної кризи в Україні у 2004 році Президент Литви В. Адамкуса разом з президентом Польщі А. Квасневським було запрошено президентом України Л. Кучмою у якості примирювачів між українськими політичними групами. Після призначення третього туру президентських виборів, який запропонував саме Президент В. Адамкус як крок до вирішення кризи в Україні, пост президента України зайняв В. Ющенко. Президент В. Адамкус привітав новообраного Президента до того, як керівництво Європейського Союзу виробило спільну позицію щодо результатів виборів в Україні. Тодішній президент Європейського парламенту Дж. Боррелл піддавав критиці дії Литви і Польщі по відношенню до подій в Україні, які «залежали від впливу Сполучених Штатів Америки та відрізнялися від позиції більшості європейських країн» [3 с. 60]. В свою чергу президент В. Адамкус заявляв, що лідери ЄС, в тому числі Єврокомісар з питань загальної політики та політики безпеки Хав'єр Солана, не дуже розумілися на проблемах пострадянських країн, тоді як Єврокомісар вважав дії Литовського президента щодо подій в пострадянських країнах «радикальними» [3, с. 61].

Президент В. Адамкус консультувався у телефонному режимі, віч-на-віч та через офіційні двосторонні зустрічі з президентом Дж. Бушем-молодшим перед прийняттям важливих рішень, таких як відвідування зони воєнного конфлікту в Грузії у 2008 році. У зв'язку з цим, перед ЄС Литовська Республіка зарекомендувала себе як країна «вирішення однієї справи», з різкою критикою політики Російської Федерації та активною участю у справах пострадянських країн (підтримка євроатлантичних прагнень України та інших держав, розвитку в них демократичних процесів за ініціативи Сполучених Штатів після подій 11 вересня 2001 року). Крім того, за ініціативи Литовської Республіки проводилися міжнародні форуми «Вільнос 10» у 2002 та 2006 роках, ціллю яких було вироблення спільного бачення політики сусідства лідерами балтійських країн

та країн чорноморського регіону за участі віце-президента США [3, с. 61]. Проте зовнішня політика Литви періоду президенства В.Адамкуса не призвела до абсолютного лідерства країни в східному регіоні, тому що існував інший, впливовіший та більший за розмірами суб'єкт міжнародних відносин, стратегічний партнер Литовської Республіки – Польща, який мав такі ж амбіції в регіоні.

Президент Даля Грибаускайте на відміну від свого попередника мала значний досвід у роботі різних державних органів Литви, інституційного апарату ЄС, займаючи посаду комісара європейської комісії з питань бюджету та фінансового планування (2004–2009 рр.) та добрі робочі контакти з канцлером Німеччини Ангелою Меркель [4]. Д. Грибаускайте неодноразово підкреслювала, що Німеччина є стратегічним партнером Литви та вірним адвокатом євроатлантичних та євроінтеграційних прагнень Литовської Республіки. Основними відмінностями її політики від політики В. Адамкуса були прагматизм та зміна стратегічних партнерів Литви. Перш за все, Д. Грибаускайте діяла за «правилами гри», які були встановлені Брюсселем, адже ізоляцію ЄС, в якій Литва перебувала довгий час через дії президента В. Адамкуса, потрібно було долати «поведінкою доброго європейця». Президент Д. Грибаускайте добре «засвоїла уроки знаходження компромісу та особливі підходи у спілкуванні з інституціями ЄС» [9]. Підходи у реалізації зовнішньої політики Д. Грибаускайте розділяють на два етапи, які відповідають першому і другому строкам її президентства – 2009–2014 рр. та 2014 р. і до сьогодні. Основною метою першого періоду була переоцінка зовнішніх пріоритетів Литви у контексті ЄС: знайти свою нішу, перетворити маленьку країну у більш помітну та впливовішу з-поміж інших членів союзу. Зробити зовнішню політику не одновекторною – як-то проамериканською чи іншою, а багатовекторною, збалансованою [9]. Перша перемога президента Д. Грибаускайте співпала з всесвітньою економічною кризою, тому внутрішня політика превалювала над зовнішньою. Проте першим рокам президентства Д. Грибаускайте характерна не активна зовнішньополітична діяльність за рамками ЄС: як член ЄС Литва зайняла роль країни, яка «здійснює» загальносоюзну політику, не пропонуючи Брюсселю нічого самостійно [2, с. 36]. Крім того, президент Д. Грибаускайте мала долати внутрішньодержавну кризу, яку продовжувала спричиняти з часів президента В.Адамкуса польська національна меншина: сформована парламентська група у сеймі лідерів польської меншини підтримувала провокативними діями довіру до державних органів через спекуляції у невирішеності питання щодо правопису прізвищ у литовських паспортах (чоловічі та жіночі прізвища пишуться по-різному); питання державної освітньої політики щодо національних меншин також педалювалося саме польською національною меншиною. У зовнішніх зв'язках президент Д. Грибаускайте нарощувала співпрацю у скандинавсько-балтійському напрямку, проводила інформативні зустрічі з керівництвом західних країн ЄС таких як Швеція, тим самим демонструючи зміщення напрямку зовнішньої політики з «активності у східній Європі» Президента

В. Адамкуса у бік центру прийняття рішень в ЄС – Брюсселю. Президент Д. Грибаускайте ініціювала взаємні державні візити з Президентом Білорусі О. Лукашенко, з яким Президент В. Адамкус взагалі не підтримував контакти. Такий крок нового лідера Литви продемонстрував Брюсселю бажання початку нового політичного діалогу та готовності до реалізації союзних цілей у якості «виконавця», а не ініціатора.

Співробітництво з країнами східного кордону ЄС не було серед пріоритетів зовнішньої політики до 2011 року [3, с. 67]. Географія державних та робочих візитів обох президентів також підтверджує факт переорієнтації зовнішнього вектору Литовської Республіки з США та Східної Європи на безпосереднє співробітництво з Брюсселем та країнами ЄС: з 2004–2009 рр. В. Адамкус відвідав Бельгію 18 разів, Польщу – 16, Україну – 13, США – 7, Д. Грибаускайте у 2009–2014 рр. – 34 рази Бельгію, 10 – Польщу, 6 – Україну, 7 – США [3, с. 37, 68].

Помітною подією у геополітичному та безпековому відношенні для Литви стала перемога Барака Обами на президентських виборах США, зовнішню політику якої було переорієнтовано зі Східної Європи на країни Азії та Тихоокеанський регіон. Так зване «перезавантаження» відносин Сполучених Штатів та Російської Федерації призвело до того, що у 2010 році країни підписали нову угоду про обмеження та скорочення стратегічних наступальних озброєнь (START). У практичному вимірі для безпеки східної Європи це означало відмову від плану попередньої адміністрації Білого Дому розміщення системи протиракетної оборони на східних кордонах ЄС. Єдиний лідер держав-членів ЄС Д. Грибаускайте була відкрито не згодна з таким рішенням Сполучених Штатів, заявивши, що Литва не стане заручником зовнішньої політики Білого Дому [10].

З огляду на ускладнення стосунків з Польщею (тодішній Президент Польщі Броніслав Коморовський та міністр закордонних справ Польщі Радослав Сікорський відкрито вимагали задовольнити вимоги польської меншини в Литві), переорієнтацію зовнішніх пріоритетів Сполучених Штатів, Президент Д. Грибаускайте змістила зовнішньополітичний вектор Литви у бік співробітництва з країнами Східної Європи, метою якого знову стало субрегіональне лідерство країни, що по суті повернуло її до концепції зовнішньої політики Президента В. Адамкуса [3, с. 68].

Такі зміни розпочалися за два роки до головування Литовської Республіки у Раді Європейського Союзу. Головування у Раді ЄС для нових членів або маленьких держав (за територією, кількістю населення та рівнем ВВП) являє собою ефективний механізм для вирішення не лише загальносоюзних питань, а й власне національних, внутрішніх [11, с. 12]. Програма співробітництва ЄС «Східне партнерство» з країнами, які за географічним положенням є східними сусідами європейського товариства, хоч і була початково ініціативою Польщі, за підтримки Швеції у 2009 році, стала активно використовуватись Литовською Республікою не лише у площині надання технічної допомоги країнам-реципієнтам, а й як інструмент для діалогу на найвищому рівні з країнами-реципієнтами програми,

передусім Україною, Грузією, Молдовою та Білорусією, і всередині інституцій ЄС.

На відміну від інших маленьких країн-членів ЄС, лише Литва мала свої дипломатичні представництва в усіх країнах-реципієнтах програми. Досягнення ключової мети ініціативи «Східне партнерство» – підписання угоди про асоціацію – було ключовим питанням порядку денного не лише саміту у Вільнюсі 2013 року, а й трирічних двосторонніх контактів Литви з країнами-реципієнтами. На законодавчому рівні реалізацію ініціативи «Східне партнерство» було закріплено в Національній безпековій стратегії Литовської Республіки–2012 як важливий елемент безпекового середовища Литви. Президент Грибаускайте вбачала, що головування в Раді Європейського Союзу в ролі політичного посередника продемонструє, що Литва є здатним партнером та медіатором у захисті інтересів Європейського Союзу [11, с. 13]. Основними цілями головування Литви було визначено: енергетичну безпеку, захист зовнішніх кордонів ЄС, стратегія ЄС у регіоні Балтійського моря та особливо – ініціативу ЄС «Східне партнерство». Для досягнення цілей порядку денного головування існує три фактори: важливість питання (старе чи виникло напередодні), позиція з питань порядку денного основного центру прийняття рішень – Брюсселю, та готовність країни до головування [1, с. 17]. Останній фактор у головуванні Литви в Раді ЄС відіграв чи не головну роль, адже спеціалістів у роботі інституцій ЄС з вільним володінням англійською мовою в литовських державних органах було критично недостатньо. Тому ретельну підготовку до першого головування країни в Раді ЄС Президент Д. Грибаускайте розпочала за два роки: литовські чиновники проходили стажування в інституціях ЄС, насамперед в Європейській службі зовнішніх зв'язків, вивчали професійну англійську мову, практикувалися у проведенні переговорів та підвищували навички медіатора [2, с. 38]. В Міністерстві закордонних справ Литви Департамент політики східного сусідства було розширено додатковим управлінням східного партнерства, у двосторонніх відносинах Литви з країнами-реципієнтами реалізація ініціативи «Східне партнерство» стала ключовим у порядках денних зустрічей всіх рівнів. Між тим, узгодженість зовнішньої політики Литви з пріоритетами ЄС визначало роль Європейської служби зовнішніх зв'язків та Європейської комісії у співробітництві з країнами програми як провідну. Вільнюський саміт, який мав стати кульмінацією головування Литви в ЄС, хоч і закінчився відмовою українського керівництва від підписання угоди про асоціацію, в історії Литви як члена Європейського Союзу відмітився як один з показників розуміння та підпорядкування литовським керівництвом правилам «командної гри» ЄС.

Після агресії Російської Федерації проти України, анексії Криму та окупації окремих територій, безпекова ситуація в регіоні змінилася, а отже змінилися і зовнішні пріоритети Литви. Навесні 2014 року більше 87 % литовців вважали реальною загрозою воєнне вторгнення Росії в Литву, тоді як у 2012 більше 60 % не бачили ніяких прямих загроз [3, с. 69]. Литва почала приділяти більшу увагу Сполученим Штатам, які відіграють вирішальну роль у стримуванні Росії через

санкційну політику, та після висловлення підтримки Президентом США Б. Обамою за зобов'язаннями НАТО під час візиту до балтійських країн у 2014 році. Литовський лідер робила заяви на підтримку України як під час державних візитів в Україну, так і з трибун Європейського парламенту та Ради Безпеки ООН. Паралельно, Президент Д. Грибаускайте закликала Польщу, Естонію та Латвію об'єднати спільні зусилля проти потенційної небезпеки. З новим прем'єр-міністром Польщі Дональдом Туском та лідерами Естонії та Латвії Литва об'єдналася у групу, яка різко засуджувала дії Росії та наводила аргументи для застосування санкцій проти неї. У подальшому така єдність призвела до створення спільного польсько-литовсько-українського воєнного союзу. Під час виборів президента Європейської Ради Литва підтримала кандидатуру Д. Туска. У двосторонніх відносинах з Польщею Литовська Республіка почала працювати над енергетичними проектами, зокрема, польсько-литовський газопровід. Після подій 2014 року в Україні, Литовська сторона надає Україні не лише технічну і професійну, а й гуманітарну допомогу у рамках програми «Східне партнерство», нарощує співпрацю з Україною у військовій сфері.

Надзвичайний та Повноважний Посол Литовської Республіки в Україні пан Марюс Януконіс [11] використав постулат, який литовська сторона у відносинах з Україною висловлює з 2014 року: «Інтереси України багато в чому збігаються з нашими, особливо в стратегічних проектах та сфері безпеки». Такий пасаж було висловлено у контексті литовсько-білоруських відносин, які станом на сьогодні мають протиріччя у сфері атомної енергетики, а саме будівництва Республікою Білорусь Островецької атомної електростанції у 50 км зоні від Вільнюса. Можливу загрозу від роботи АЕС Литва намагається довести через застосування механізму, закладеного в Конвенції ООН про доступ до інформації, участі громадськості в ухваленні рішень та доступ до правосуддя з питань щодо навколишнього середовища та роботі Міжнародного агентства з атомної енергії. Крім того, Литва звернулася до Європейської комісії з пропозицією заборонити членам ЄС купівлю у майбутньому електроенергії у Білорусії, прийнявши до уваги рішення литовського парламенту відповідного змісту.

Висновки. Етапи розвитку Литовської Республіки як члена Європейського Союзу демонструють, що керівництво країни реалізовувало зовнішню політику у відповідності до геополітичної ситуації в регіоні і світі, власного досвіду та взаємовідносин з лідерами держав та наднаціональних інституцій. З 2004 року такі обставини як економічна криза, криза всередині країни, конфлікт в Україні, нові світові політичні тенденції значно впливали на зміну зовнішньополітичних векторів Литовської Республіки. У частині формування зовнішньої політики, політичні рішення як Президента В. Адамкуса, так і Президента Д. Грибаускайте не змінювали визначених у 1993 році національних інтересів та цілей, тобто були послідовними. Політичні кроки глав Литовської держави та членів сейму багато у чому впливали на відносини з офіційним Брюсселем. На відміну від Президента В. Адам-

куса, Президент Д. Грибаускайте мала значний досвід роботи в інституціях Європейського Союзу та, відповідно, використовувала можливості співпраці з країнами у рамках інтересів ЄС та переорієнтувала свої політичні кроки відповідно до вимог часу. Інтенсивність процесів реформування та модернізації роботи литовських державних органів всіх рівнів залежала від організації роботи та зусиль вищих посадовців держави, що значно вплинуло на ефективність співпраці Литви з ЄС. Для України зміна лідерів держави через революційні події позаду, зовнішні пріоритети – євро- та євроатлантична інтеграція – залишаються незмінними. Представництво України при ЄС функ-

ціонує з 1996 року, у разі набуття членства в ЄС країні буде необхідна додаткова підготовка державних службовців для роботи в інституціях ЄС. Воєнний конфлікт на Донбасі суттєво змістив акценти діалогу Брюсселя з Києвом: зустрічі всіх рівнів присвячені гуманітарній та політичній допомозі радше за технічну та військову. Знайти свою нішу буде головним питанням для України як члена ЄС, але вже сьогодні розвиток зовнішніх відносин Литви як незалежної держави можна брати до уваги як приклад для уникнення прорахунків у відносинах зі стратегічними партнерами.

Список використаних джерел

1. Eastern Partnership // Режим доступу : https://eeas.europa.eu/headquarters/headquartershomepage/419/eastern-partnership_en
2. Maksimas Milta Lithuania's Foreign Policy Under the Eastern Partnership Programme in 2009–2014 : From Small State Policy to Smart State Strategy // Режим доступу : http://lfpr.lt/wp-content/uploads/2016/01/LFPR_2015_33_Milta.pdf
3. Linas Kojala, Vilius Ivanauskas Lithuanian Eastern policy 2004–2014 : the role theory approach // Режим доступу : <http://lfpr.lt/wp-content/uploads/2015/09/LFPR-32-Kojala-Ivanauskas.pdf>
4. Промова Президента Литви на зустрічі з Президентом Німеччини під час офіційного візиту : «Lithuania's strategic partnership with Germany is for the benefit of Europe» // European Dialogue.– Режим доступу : <http://www.eurodialogue.eu/lithuanias-strategic-partnership-germany-benefit-europe>
5. Конституція Литовської Республіки. Режим доступу : http://www3.lrs.lt/home/Konstitucija/Konstitucija_RU.htm
6. Марюс Януконіс, надзвичайний і повноважний Посол Литви в Україні «Що змушує Литву до сих пір вірити Україні?» // UATV // Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=B42IRkTM26k&feature=youtu.be>
7. Ginta T. Palubinskas Democratic State-Building In Post-Communist Lithuania // Режим доступу : http://www.lituanus.org/2005/05_4_2Palubinskas.htm
8. Galina Vascenkaite «Te Discrepancy of Lithuanian Foreign Policy : «Normative Deeds for the „Realpolitik“ Needs?» // Lithuanian Foreign Policy Review.–2011, No. 25 // p. 34 – 40
9. Inaugural Address by President Dalia Grybauskaitė Seimas of the Republic of Lithuania Режим доступу : <http://www.president.lt/en/activities/speeches/inaugural_address_by_president_dalia_grybauskaitė_seimas_of_the_republic_of_lithuania.html>
10. Has Grybauskaitė helped Lithuania break free from hostage status? <<http://www.lithuaniantribune.com/3425/has-grybauskaitė-helped-lithuania-break-free-from-hostage-status-20103425>>
11. Mindaugas Jurkynas, Justina Daukšaitė A Feather in its Cap? The Lithuanian Presidency of the Council of the EU in 2013// Режим доступу : <http://lfpr.lt/wp-content/uploads/2015/09/LFPR-31-Jurkynas-Dauksaite.pdf>
12. Інтерв'ю надзвичайного та повноважного посла Литовської Республіки в Україні Марюса Януконіса : «Нас непокоїть військова інтеграція РФ з Білоруссю» від // Економічне видання, інтернет-видання, 28 листопада 2017 року // Режим доступу : <http://eizvestia.com/uk/politika-ukr/full/2811-maryus-yanukonic-nas-nepokoit-vijskova-integraciya-rf-z-bilorussyu>

Т. В. Шульга,

КНУ ім. Тараса Шевченка, г. Київ, Україна.

ВНЕШНЯЯ ПОЛИТИКА ЛИТВЫ В СОСТАВЕ ЕС: ОПЫТ ДЛЯ УКРАИНЫ

Опыт стран Балтики в статусе члена Европейского Союза насчитывает более 10 лет, в период которых их отношения с институциями ЕС не всегда были одинаковыми. Сегодня именно Литва является наибольшим адвокатом Украины среди других членов ЕС в её евроинтеграционных стремлениях. Ввиду того, что политическая составляющая внешней деятельности Литвы за границами ЕС является одной из определяющих, анализ формирования внешней политики Литвы потенциально может быть практичным для Украины, в случае если она станет членом ЕС.

Ключевые слова: Литовская Республика; внешняя политика; членство в Европейском Союзе; развитие международных отношений; двусторонние отношения.

T. Shulga

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kiev, Ukraine.

FOREIGN POLICY OF LITHUANIA AS A MEMBER OF THE EU: EXPERIENCE FOR UKRAINE

The experience of the Baltic states as the EU member is more than 10 years and the relations with the EU institutions have been different. Lithuania is a biggest supporter of the Ukrainian aspirations toward euro integration among other post-communist EU members. The two elements are inevitable in international politics – identity and interests. The subject of the article is the analyse of the main factors, which have shaped the Lithuanian foreign policy throw the constitutional power holder – the President. The author has made political analyse of two Lithuanian Presidents' extern policy such as Valdas Adamkus and Dalia Grybauskaitė. Despite the

huge President's authority to produce and realize all international relations he has to do it strict according to parliamentarians' consensus agreement. In this particular, such instrument could be useful for Ukrainian reforms and development too. Under President Valdas Adamkus the country had to be a centre of regional initiatives and cooperation, under the President Dalia Grybauskaitė Lithuania had become a «good European» due to flexible policy toward Brussels interests. Considering that the Lithuanian foreign policy depends on the Brussels interests and rules, the analyses of the Lithuania and the EU tensions will be useful for further Ukraine's membership of the EU.

Key words: *Lithuanian Republic; the foreign policy; the membership in the EU; the development of the international relations; the bilateral relations.*

Рецензенти: Наумкіна С. М., д-р політ. наук, професор, ПНПУ імені К. Д. Ушинського;
Семенченко Ф. Г., д-р політ. наук, професор, ХНТУ.

© Шульга Т. В., 2017

Дата надходження статті до редколегії 19.10.2017 р.